

Vydáva Rím.- kat. farský úrad Kokošovce č.118, telefón: 77 98 118,
email: kokosovce@rimkat.sk

Rozprávajme sa o smrti...aj s deťmi!!!

Prečo musel ocko zomrieť? Čo znamená byť mŕtvy? Kde je dedko teraz? Vráti sa? A čo sa stane s jeho telom? Niekedy nás vedia poriadne zaskočiť svojimi otázkami. O to skôr ak sa týkajú niečoho, k čomu len ťažko nachádzame slová. Možno sa zo všetkých síl usilujeme chrániť ich od bolestivých skúseností, považujeme ich za príliš krehké na to, aby mohli čeliť niečomu takému zdrvujúcemu, ako je smrť. Unesú to? Akokoľvek by sme však chceli zastierať pred nimi skutočnosť, zatvárajúc ich do sladkých a bezpečných perníkových chalúpok, kde sa ich nič ťaživé nemôže dotknúť, neochránime ich pred utrpením, pretože i tak ich realita smrti nejakým spôsobom dostihne. Akurát nebudú na ňu dostatočne pripravené alebo jej nebudú správne rozumieť, čo ich napokon zraní omnoho väčšmi, ako keby sme ich naučili, že bolesť i smrť k životu človeka patria a sú jeho prirodzenou súčasťou. Nie, neizolujme ich od života, ktorý je krásny, no i ťažký zároveň. Potrebujeme im ukázať celú paletu farieb, pretože inak nebudú pripravené čeliť všetkému, čo prináša. Ak sa v živote k deťom správame neprimerane ochrannársky a volíme pre ne len to, čo im je príjemné, uzatvárame ich do nereálnej idylky a do seba, do ich vlastného egoizmu, neučíme ich tak nič o láske a robíme z nich neschopných v živote niečo zničiť a obetovať sa pre väčšie dobro. Ale my predsa nežijeme len preto, aby nám bolo vždy dobre, máme vyšší cieľ, chceme sa stať dobrými! A to sa nezaobíde bez toho, aby sme sa vystavili zomieraniu a aby sme to primeraným spôsobom učili aj svoje deti. Potom ich nezničí žiadna tragédia, nezdraví ich náhla smrť domáceho miláčika, odchod babičky a dedka, či smrteľná nehoda ocka, pretože ony už smrť nejakým spôsobom poznajú, zakúšajú ju vtedy, keď sa učia niečoho zriecť. Nie, naše deti nemusia mať všetko, dokonca im škodí ak majú všetko. Už odmala ich môžeme pripravovať na smrť tým, keď ich vedieme k tomu, aby sa podelili s čokoládou alebo autíčkom, pomohli mamke pri upratovaní, nevysmievali sa chorému spolužiakovi či prijali nejakú drobnú trpkosť či nepohodlie. Naše pochopenie smrti a spôsob jej prijatia rastie a dozrieva v nás tempom, v ktorom dozrievame aj my. Deti sa vyrovnávajú so smútkom a stratou odlišne v rôznom veku. V ranom detstve ich uspokojí obyčajná definícia. Smrť vnímajú ako skutočnosť, ktorú možno nejako zvrátiť. Zvyknú tiež veriť, že smrť milovanej soby zapríčinili sami. Staršie deti sa väčšmi zaujímajú o fakty a okolnosti smrti. V predpubertálnom veku a neskôr majú silnú potrebu hľadať odpovede u svojich vrstovníkov, začínajú si tiež uvedomovať, že smrť je nezvratná. Nemusíme ovládať všetky zákonitosti detského vývinu na to, aby sme im dokázali byť blízko v tom, ak sú nejakým spôsobom konfrontované so smrťou. *Dokonč. na 4.str.*

FARSKÉ OZNAMY:

- ❖ Tretiakom: Farská katechéza prvoprijímajúcich detí bude aj v sobotu 24. novembra o 10 h. vo farskom kostole. Prosíme Vás, príd'te všetci. Vďaka!
- ❖ UTOROK 20. 11.: Tento deň budeme na Slovensku prvý krát sláviť sv. omšu ku cti blahoslavenej Anny Kolesárovej. Bude v Kokošovciach o 17.30 h. Pozývame
- ❖ ROZVEDENÝM: Hnutie na pomoc rozvedeným kresťanom oznamuje, že pravidelné mesačné stretnutie sa uskutoční dňa 20. novembra 2018 v Katolíckom kruhu, Jarkova ulica č.77 v Prešove o 17. hodine. Téma: Tajomstvo kríža v živote rozvedených a znovusobášených. Stretnutie povedie Martin Šimko - kaplán farnosti sv. Mikuláša, Prešov – mesto.
- ❖ Duchovná obnova: Arcidiecézne centrum pre rodinu v Košiciach Vás srdečne pozýva na duchovnú obnovu pre rozvedených od 30.11. - 2.12.2018 v Bardejovských kúpeľoch. Viac informácií na stránke www.rodina.rimkat.sk
- ❖ Hlavne mladým: Dňa 24. 11. 2018 (sobota) pozývame všetkých mladých na IX. ročník mládežníckeho plesu, ktorý si pre Vás pripravili skauti v spolupráci s farnosťou Prešov - Solivar. Ples sa uskutoční v jedálni Prešovskej univerzity. Cena lístka je 13 €. Lístky si môžete zakúpiť každý piatok v čase 19. - 20. hod. na fare v Solivare alebo elektronicky na emailovej adrese: 33zbor@gmail.com.
- ❖ NOVÉ pútnické miesto: Kostol Sedembolestnej Panny Márie o Vysokej nad Uhom, v rodisku bl. Anny Kolesárovej, panny a mučenice, bol dňom 1. 11. 2018 ustanovený za pútnické miesto. Okrem pravidelných podujatí, ktoré sa tam každoročne konajú, sa začína s pútnickým programom pre všetky vekové kategórie: pravidelné sv. omše v nedeľu o 10. h. a vo štvrtok o 17. h. Každú 3. sobotu v mesiaci bude pútnická sobota s programom o 15. h. Ponúka sa aj možnosť prijatia pútnikov – skupiny (*ružencové bratstvá, farské a iné spoločenstvá*) i jednotlivcov. Je potrebné sa vopred nahlásiť a dohodnúť: pavlovce.farnost@gmail.com alebo 0950 539 695. Informácie: annakolesarova.sk, farnost-pavlovce.webnode.sk, domcek.org
- ❖ NIELEN snúbencom: Veľmi odporúčame pozrieť si v archíve Tv Lux silné katechézy v rámci Trnavskej novény z 13., 14., 15. a 16. nov. na témy: *Hľadanie životného partnera a príprava snúbencom na manželstvo, Problémy mladých vo viere a v čistote, Biblický pohľad na povolanie mladého človeka na ceste spásy, Digitálny svet, ktorý poznačuje mladého človeka najmä v oblasti komunikácie*
- ❖ VŠETKÝM od 13 r. Pozrite si prosím vo štvrtok 22. 11. o 21.40 h. na RTVS 1 silný film na poučenie, povzbudenie aj prevenciu s názvom: Č I S T Á D U Š A !!!
- ❖ Nedeľa Krista Kráľa: Budúca nedeľa je poslednou v liturgickom roku. Adorácie a odprosujúce pobožnosti pred Sviatosťou Oltárnou budú takto: Kokošovce 14.30 – 16 h., Zlatá Baňa od 8.20 – 9 h., Dulova Ves a Žehňa – hneď po sv. omši. *Požehnaný novembrový čas a ochotu pomáhať Vám vyprosujú k. Štefan a f. Ľubik*

BOHOSLUŽBY FARNOSTI KOKOŠOVCE

33. TÝŽDEŇ CEZ ROK (19.11.2018 – 25.11.2018)

19.11	PO	<i>Pondelok v 33. týždni</i>	DULOVA VES	7.30	+ rod. Hudákovej + rod. Repkovej č.83
20.11	UT	<i>Bl. Anny Kolesárovej panny a mučenice, Spomienka</i>	KOKOŠOVCE	17.30!	+ Bartolomej + Žofia + Elena a ost. rod. Jenčovej č.294
			LESÍČEK	16.45	<i>Sv. liturgia s myrovaním a požehnaním detí</i>
21.11	STR	<i>Obetovanie Panny Márie, Spomienka</i>	ŽEHŇA <i>16 h. katechéza</i>	17.30	+ Angelika + Pavol a ost. rod. Dospivovej č.58
			ZLATÁ BAŇA	18.15	+ rod. Mattovej + rod. Dorkovej č.103
22.11	ŠT	<i>Sv. Cecílie, panny a mučenice, Spomienka</i>	KOKOŠOVCE	18.00	+ Štefan + Margita a ost. rod. Vaškovej, Kmecovej, Bednarčákovej, Ivaneckej č.89
			DULOVA VES	18.00	+Vincent +Mária +Ján +Jozef +Mária č.142
23.11	PIA	<i>Piatok v 33. týždni</i>	KOKOŠOVCE	18.00	+Anna +Tomáš +Imrich +Pavol a ost. r. Eštočinovej a Bednarčákovej č.72
			DULOVA VES	18.00	+ Jozef + Anna a ost. rod. Baranovej a Komárovej č.103
24.11	SO	<i>Sv. Ondreja Dung-Laka, kňaza a spol., mučeníkov</i>	DULOVA VES	8.00	+ Jozef + Anna č.85
		<i>S nedeľnou platnosťou</i>	KOKOŠOVCE	18.00	ZBP Mária, Peter a na ich úmysel č.154
25.11	NE	<i>Nedeľa Krista Kráľa</i>	DULOVA VES	8.30	Podakovanie za 70 r. Jozefína č.47
			KOKOŠOVCE	10.30	ZBP Kataríny č.59
			ZLATÁ BAŇA	9.00	ZBP rod. Pulíkovej a rod. Kundríkovej č.101
			ŽEHŇA	10.00	Podakovanie za 50 rokov manželstva Ján a Kveta č.56
			LESÍČEK	8.00	<i>Sv. liturgia</i>

*„Keď chceš zachrániť svet,
vráť sa do svojej rodiny a miluj ju !!!“ sv. Matka Tereza*

Dokončenie z 1. strany:

Buďme pripravení vnímať ich otázky a primerane na ne reagovať. Nevyhýbajme sa im len preto, že máme obavy z toho, čo povedať a ako to povedať. Linda Goldmanová (*detská terapeutka*) tvrdí, že uvážlivou a láskyplnou odpoveďou môžeme nepríjemné myšlienky a pocity dieťaťa utíšiť. Ak budeme brať ich otázky vážne, môžeme im dať zakúsiť pocit istoty a bezpečia. Ignorovanie detských otázok na tému smrti, môže podľa nej viesť len k tomu, že sa pýtať prestanú. Vysielame im tak signál, že diskusia na túto tému nie je žiaduca. Otázky detí v súvislosti so smrťou vypovedajú o podstate ich vnútorného sveta a poskytujú nám hlboký náhľad do ich zármutku. Rozhovor o smrti zvyčajne nebýva jednoduchý. Napriek tomu je však nevyhnutné, aby sme vo vzťahu k dieťaťu boli vždy pravdiví. Linda Goldmanová potvrdzuje, že deti majú vyvinutú vedomú aj nevedomú vnímavosť na to, či sa im klame. Utrpia tak stratu dôvery voči dospelým a svetu, ktorý ich obklopuje. Nemusíme si lámať hlavu s nachádzaním zložitých odpovedí, deti sa často uspokojia s jednoduchým vysvetlením spojeným s uistením, že sa kedykoľvek môžu pýtať na niečo ďalšie, čo im nie je dostatočne jasné. Rozoberajme s nimi predovšetkým fakty, čo sa stalo dotyčnému človeku, teda napr. takto: Maminka zomrela, pretože prechádzala cez cestu a zrazilo ju auto. Tvoj ocinko mal rakovinový nádor, ktorý bol tak veľký, že jeho telo prestalo fungovať. Hospic je miesto, kde sú veľmi chorí ľudia a už sa asi telesne neuzdravia. Pohreb je zvlášť príležitosť, kde sa s dedkom môžeme rozlúčiť... Pripomínajme deťom hlavne to, že to nebola ich vina a že smrť blízkeho nespôsobili ony. Definujme smrť: Smrť nastane vtedy, keď telo prestane fungovať. Ľudia zvyčajne zomierajú, keď sú veľmi starí, veľmi chorí a nevládni, alebo keď je ich telo natoľko poranené, že už im doktori ani sestričky nedokážu pomôcť. Linda Goldmanová nás povzbudzuje, aby sme sa deťom nebáli odhaliť, že smrť je tajomstvo, že dospelí v súvislosti s ňou nepoznajú odpovede na všetky otázky, nevedia všetko o tom, čo sa deje s človekom po nej, no možno sa za tým tajomstvom skrýva viac, než si dokážeme predstaviť. Tu je i priestor na jasné odovzdávanie kresťanskej viery a nádeje vo večný život a nebo. Naši blízki zomrelí sa už síce k nám nevrátia, ale ich život pokračuje v nebi u Boha, kde sa raz s nimi stretneme. Predstava o tom, kde sa milovaný človek po smrti nachádza, dodáva dieťaťu pokoj a pocit bezpečia. A to je práve uprostred traumatizujúcich okolností najdôležitejšie: pomôcť dieťaťu uveriť, že napriek tomu, že jestvuje smrť, svet je pre neho bezpečným a reálnym miestom, v ktorom môže slobodne rásť a rozvíjať sa.

Monika Janot'áková, SLOVO+, č.20, str. 12

„Smrť je koniec nášho života na zemi. Po nej odchádzame do nebička, alebo do očistca, alebo do pekla, podľa nášho správania sa na zemi.“

Barborka, 7 r.

„Smrť je to, keď zomriem. Po nej nasleduje predstúpenie pred Boha.“

Monika, 13 r.